

BISERICA și ȘCOLA.

Foia bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacției

„BISERICA și ȘCOLA.“

Êr banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Nr. 2716/1897.

Prin acésta se publică terminul pentru ținerea esamenelor de **calificațiune** învățătoréscă pe ziua de 18/30 Iunie 1897 și următoarele zile la institutul nostru pedagogic-teologic din Arad. Recurenții au se-și substearnă recursesle lor la subscrisul Consistoriu până în 15/27 Iunie a. c. provădute cu atestat de botez, absolutoriu preparandial și cu documentele cerute de regulament; êr la ȝisul termin de 18/30 Iunie, 8 ore dimineața să se prezenteze în sala mare a seminariului nostru diecesan spre a lucra temele.

Arad, 23 Mai 1897.

Consistoriul eparchial gr. or.
rom. din Arad.

După sinod.

II.

O împrejurare grea de resoltit s'a arêtat sinodului nostru eparchial din anul curent faptul regretabil, că în decursul anului trecut s'au ivit unele casuri, în cari credincioși de ai bisericii noastre, după ce au încheiat actul civil de căsătorie, nu au cerut binecuvântarea bisericii, și nu s'au împărțășit de binecuvântarea Ceriului după sfințele așezăminte ale bisericii noastre pentru viața familiară, — precum și că unii credincioși de ai bisericii noastre s'au dechiarat pentru neconfesionalitate.

Acestei împrejurări sinodul i-a dat importanța, ce i-se cuvine, ca unui simptom, ce vădesce lipsă de credință; și sinodul prin un conclud luat a însărcinat să studieze causele, cari au produs acésta. regretabilă stare; a însărcinat Consistoriele să ia dispuse-

țiunile de lipsă pentru delăturarea acestui rêu. Negreșit Consistoriele noastre, și organele subaltene își vor face datorința. Pentru ca însă intențiunea sinodului și dispusețiunile, ce le vor lua Consistoriele se-ne pôtă duce la scopul dorit, de lipsă este, ca se-le vină în ajutoriu cu tótă bunăvoința și cu o adevărată inbire de biserică întrégă obscea noastră crestinéscă. Noi astfeliu privim lucrul în cestiunea, de carea vorbim, precum s'a accentuat din parte competentă și în sinod, că relele, ce se ivesc în popor, sânt consecința necazurilor și greutăților din trecut. Căsătoria civilă și neconfesionalitaiea sânt urmările spiritului anticreștinesc format în apusul Europii înainte și după revoluțiunea cea mare franceză. Nu scrutăm, dacă, și întru cât a sustat necesitatea pentru a-se forma acest spirit acolo, unde el s'a format, în apusul Europii. Constatăm numai faptul, că el s'a format, și a intrat din nefericire în cărți de sciință și în literatura beletristică a poporilor apusene. Și învățând și noi românii carte din isvôrile literaturii apusene, cu tótă netăgăduita noastră alipire și iubire față de biserică noastră strémoseșcă, s'a potut infurișa pre nesêmțite vederi greșite și la poporul nostru.

Aici, în acésta împrejurare, credem noi, vom afla adevărata causă a rêuului. Chiar pentru acésta aici trebuie se-ne concentrăm privirile, ca rêuul ivit astăzi în mod parțial se nu se lățéscă, și se nu invenineze modul de gândire și acțiune al poporului nostru; êr pentru ca lucrarea noastră îndreptată în acésta direcțiune se fiă rodnică în măsură corăspunđătoare, este neapărat de lipsă, ca bisericii și școlii noastre se-i vină în ajutoriu cu tótă puterea întrégă societatea néstră românéscă.

Un popor trăiește și se poate desvolta neconturbat cu limba și cu individualitatea sa etnică numai până atunci, până când ține cu rigore la tradițiunile, datinile rămase din bătrâni, și mai cu seamă la virtuțile strămoșesci. Accentuăm anume virtuțile strămoșesci, pentru că sunt cele mai prețioase reminiscențe și chiar neprețuite comori de viață ale neamului nostru mai cu seamă în ceea ce privește creșterea tinerimii.

Virtuți mari au caracterizat pre vredniciei nostri bătrâni și înaintași. Dintre acestea amintim aici la locul ce-i compete: alipirea și iubirea față de biserică strămoșescă. Acastă iubire este fără părechă în istoria poporilor. Ea este o scumpă moscenire străplântată, și adusă de poporul nostru din Roma vechiă. La Romanii vechi religiunea a fost o atribuțiune a individualității etnice a poporului. Și când poporul roman a adoptat dela sfinții Apostoli religiunea creștină în forma ei genuină, așa precum o propagase Domnul și Mântuitorul lumii, — romanul o-a privit de o atribuțiune a individualității sale etnice.

În această credință s'a pomenit și a trăit și poporul român de veacuri, — privind adecă de cea mai însemnată atribuțiune a individualității sale etnice religiunea creștină. De aci vine, că românul până în ziua de astăzi își identifică naționalitatea cu religiunea.

Faptul acesta istoric cunoscut și dovedit în decurs de veacuri multe, ne împune atât pentru timpul de astăzi, cât și pentru toate timpurile viitoare îngrijirea, ca în tendințele noastre pentru cultură și dezvoltare la locul prim să îngrijim pentru dezvoltarea și alimentarea sântului de pietate creștină. Îngrijirea de alimentarea sântului de pietate creștină era odinioară o cestiune, carea aparținea familiei și bisericii exclusiv. Și familia și biserică românească și-a făcut întru prisosință datorința pre acest teren. Astăzi însă mai are influință asupra sântului de pietate creștină și modul, în carele corporațiunile bisericesti și mai cu seamă corporațiunile din parochiă, manuează administrațiunea biserică în cadrul dispunșionilor statutului organic, mai are apoi influință școla, literatura, și preste tot societatea, în carea se găsește credincioșii nostri. În sinodul eparhial din anul curent s'au amintit toate aceste împrejurări. Le repețim și noi aici din motivul, ca să cerem concursul tuturor factorilor, chiamați a lucra după așezămintele noastre la întărirea sântului de pietate creștină.

Ne ocupăm la locul prim de corporațiunile din parochiă, și constatăm cu bucurie, că comitetele și sinódele noastre parochiale în multe părți au lucrat mult pentru întărirea bisericii și școlei noastre. Au făcut de sigur aceste corporațiuni ceea ce au putut și pentru întărirea sântului de pietate creștină. Dar aici, în punctul acesta, negreșit trebuie să lucrăm astăzi, și de astăzi înainte mult mai mult. Statutul nostru organic pune în sarcina comitetelor noastre parochiale între alte agende și îngrijirea pentru delăturarea datinelor stângace din popor.

Va să dică legea noastră organică face din comitetul parochial un custode al moralității publice a parochiei, și acesta din motivul, că fiind aleși membrii ai comitetelor parochiale preoții și învățătorii, ér dintre credincioși ómeni fruntași, — ómeni cu zel și bunăvoință pentru înaintarea bisericii și poporului, — dênșii, dacă observă scăderi și datine stângace la unii, seau alții dintre membri parochiei să se sfătuiască, și să aplice mijloce spirituale pentru delăturarea aceloră, deoarece este de sigur un lucru de mare importanță, când ómenii fruntași din parochiă stăruiască, ca vecinii, rudeniile lor, și toți aceia, asupra căroră pot să eserceze o influință morală, o fac această cu totă bunăvoință și cu un plan premeditat.

De aceea atragem și de astădată atențiunea, comitetelor noastre parochiale asupra acestei împrejurări atât în ceea ce privește casurile de neconfesionalitate, cât și în ceea ce privește taina sfintei cununii. Și noi astfel credem, că dacă pre lângă preoți și pre lângă învățători vor lucra și comitetele noastre parochiale la întărirea sântului de pietate creștină în măsură mai mare, decât s'a putut face această până acum, negreșit vom poté obține succese tot mai însemnate.

Cei ce au trăit în mijlocul poporului nostru știu și au esperiat de sigur puterea ce o esercează și o pot esercia fruntașii comuni asupra populațiunii mai sêrace, cu carea vin dênșii în contact zilnic la lucru. Șcim apoi, că din bătrâni așa a fost datină la poporul nostru, că precum capul familiei românești a ținut de una din datorințele sale principale de a îngriji ca casnicii săi să se ducă o viață creștină: toama așa plugariul nostru fruntaș și-a ținut de o datorință a sa, ca și lucrătorii săi să fie ómeni de cinste, și ómeni, în cari să aibă totă încrederea. Plugariul nostru, când pune lucrători în holdele sale seau lucrăză și el alături cu dênșii, seau dacă această nu se poté, atunci îi trimite singuri să lucreze,

și apröpe nici odată stöpänul nu este înșelat, pen-
tru-că lucrătorii își fac datorința chiar așa ca și
când stöpänul ar fi de față.

Dacă deci frunțașii noștri din parochii își-vor
face datorința și în ceea-ce privește deläturarea da-
tinelor stängace, ce se pot ivi în popor, atunci ne-
greșit, — biserica și școla noastră va poté să aibă
intr'ênșii un însemnat razim.

Prelegeri din Sintaxa română.

e) La adverbialele, ce exprimă timpul prin acus.
fără prepoziție. Ex.: Strugurii sê coc *tömnä*.
Ai călătorit vre-odată *nöptea*?

Numele zilelor săptămânii au 2 forme: articu-
lată și nearticulată. Cea nearticulată sê aplică, când
e vorbă de o zi anumită, iar cea articulată arată, că
lucrarea de regulă sê petrece în ziua cutare. Ex.
Duminecă te cercetez (adecă: Dumineca vii-
töre). *Dumineca* mergem la biserică (adecă:
Dumineca de regulă mergem la biserică).

f) După expresiunile prepos., ce sê construesc
cu genet.: Înaintea casei noastre este
un nuc înalt. Să aruncăm ochii asupra
acestor șesuri nemărginite (Alex.).

Observare. După prepozițiile proprii numele nu
sê articulează: Dela vorbă până-la faptă
este mare deosebire (Cr.). La aceste
vorbe țărani cîia-lalți au început a
strînge din umere (id.). Pescii trăsesc
în apă. Sê ascunde după cuptor.

Sê articulează însă numele, dacă are atribut. Ex.
Cocoșul bătînd din aripî pe gardul
țarinii, nu de mult vestise miezul
noptii (Ganea). La sunetul cornului cete
de ömeni porniră spre curte (id.). Îm-
părătul sê coborî din scaun și sê urcă
fiul cel mic cu soția sa (Isp.). Eram
tocmai în virful Groșotișului (Alex.).

Notă. Sê articulează și substantivele cu prepoziție
lipsite de atribut, dacă arată o ființă anumită. Ex.: Mê
duc la unchiul (adecă: mieș), Am vădüt pe
Domnul. Fără mătușä nu mergem. As-
tăzi am primit epistolă dela fratele.
Adese-ori cuget la mama. Mê dö-
re capul.

2. Articolul adiectival: cel, f. cea sê întrebunțéază:

a) Înaintea adiectivului, când acesta stă în urma
substantivului sê: Vinatul cel bun tot al
D-tale a rămas (Od.). Pe sus sê ađi vul-
turul croncänind în limba sa cea päsă-
rêscă.

Dar și în acest cas art. cel, cea poté și lipsi.
Putem zice: Școlarul cel bun învață și:
Școlarul bun învață. Când voim însă a pune

pond pe însușirea arätată prin adiectiv, e mai fru-
mösă expresiunea cu art. cel, cea. De ex. este mai
frumos și mai expresiv: Tu ești fiul mieș cel
iubit, decât: Tu ești fiul mieș iubit.

b) La formarea superlativului: Cel mai mare
dușman al omului este lenea. Cele mai
multe rele nu vin din afară, ci ni le
aduce o rudă saș un frate. (Alexandrescu).
Cea mai frumoșă vorbă în lume e: mama.
(Carmen Sylva).

c) Înaintea adiectivelor, participiilor, numerele-
lor hotărîte și expresiunilor adiectivale, când sê in-
trebunțéază substantival. Ex.: Fericiti sînt cei
bländi. Cele spuse detinem'aș imbucur-
rat förte. Cei 300 dela Termopile
muriră cu mörte de eroș. Cei fără cre-
dință nici-când nu vor fi fericiți. Celuș
de al doilea i-a dărüit o carte. I-a dat
sfatul cel din urmă.

d) Înaintea adiectivului, ce ca atribut stă în
urma unui nume propriu nearticulat: Ștefan cel
Sfînt a fost întăiul rege al Ungariei.
Carol cel Mare. Alexandru cel Bun.

3. Articolul al, f. a, (pl. ai, ale) sê între-
bunțéază:

a) Înaintea genitivului, când acesta nu este pre-
cedat de vre-un nume articulat (cu art. enclitic).
Ex.: Nöptea sörbeș gomotul nesuferit
al träsurilor. (Dela Vr.). Al cui este a-
cest copil? Ai revedé töte miile de
stele ale cerului (Emin.). Bätirinul boer,
în ochii căruia sê cetia bucuria unui
părinte, zise (Od.). P'afară abia sê au-
đia vätetarea viförösă a crivöțului
(id.). Dar: Ochii lui Caliman sê turbu-
rară (Dela Vr.). La öra mănçării m'am așe-
đat la masă (id.).

Notă. Când urmész după olaltă mai multe gene-
tive, articolul corect sê aplică înaintea fie-căruia. Ex.:
Domnul cerului și al pämîntului. A ta este
împărăția și puterea și mărirea, a Tatälui
și a Fiului și a Sfîntului Duh. În fund de
tot sê zäriaș plaiurile aburöse ale Cämpinei
și ale Brezei (Od.).

b) Înaintea prunumelor posesive, când nu sînt
precedate de nume articulat: Ale tale dintru
ale tale. A ta este împărăția. A noastră e
isbändä. (Alex.). Acasă sînt ai voștri? Ai
miei frați sînt förte de parte. Dar: Casa
noastră e de lem. Ce mai fac părinții tăi?

c) Numerele ordinale sê forméză cu ajutorul
art. pronominal. Ex.: Anul al doilea. Ziua a
treia.

4. Articolul nehotărît un, f. o sê întrebunțéază
spre a aräta un individ nedeterminat dintr'o specie
öre-care. Ex.: Mî-am cum përat o carte. Aci
este vorba de obiectul: carte, dar nu sê scie, ce fel
de carte, cum este cartea, în ce limbă e scrisă etc.

Erī s'ainne cat un om în Dunăre. Aci este vorba de un individ din specia om, dar nu este determinat, cine este acel om, e bătrîn sau tînăr, de ce naționalitate e etc.

Une-orī și numele proprii primesc articolul nehotărît. Acésta se întîmplă, când ele se întrebuintează ca nume comune. Ex.: Un Eminescu nu se nasce în fie-care zi.

Articolul nu se întrebuintează:

a) La multe vocative: cuscure! frate! Dó mne!

b) La cele mai multe titluri de cărți, adrese: Prosă și versuri de Eminescu. Scrieri literare și istorice de Odobescu.

c) În multe expresiuni verbale, în idiotisme și proverbe: a-și bate joc; a-și aduce amînte; a-și aprinde pae în cap; a trage folos; a căuta nod în papură: a face inimă viteză ș. a.

Deprinderea XX. Scrieți 10 propos., dintre cari în 5 un nume propriu masc., iar în 5 unul fem. să stea în fie-care cas al sing. ori plur.

Deprinderea XXI. Scrieți 5 propos., în cari un substantiv masc. în cele 5 casuri sing. să aibă dnpă sine ca atribut un adiect. și 5 propos., în cari același subst. să fie precedat de atributul său.

Deprinderea XXII. Scrieți 5 propos., în cari un subst. fem. în cele 5 casuri ale sing. să aibă după sine ca atribut un adiect. de 1 term. și 5 propos., în cari același subst. să fie precedat de atributul său.

Deprinderea XXIII. Scrieți 10 propos., dintre cari în 5 un subst. masc. în casurile plur. să aibă după sine ca atribut un adiect., iar în 5 același subst. să fie precedat de atributul său.

Deprinderea XXIV. Scrieți 10 propos., dintre cari în 5 un subst. fem. în casurile plur. să aibă după sine ca atrib. un adiec., iar în 5 același subst. să fie precedat de atributul său.

Deprinderea XXV. Îndreptați greșalele din propozițiile următoare: Ochi ai săracului sînt în mînilor ale bogatului. Alerg ca un nebun în tóte părți. Gura a lumii numai pămîntul o astupă. Diu ori-ce lemn nu faci fier. Banu-i ochiul al dracului. La munte înaltul furtunî mare. Om fără dușmanî na plătesce nici doi bani. Dela copac cădut toți culege surcele. Osul gol nici căne nu róde. Tótă muscă nu face mierea. Vapor legénat de valurile înainteză repede între munții ai Africeî. Oraș Tanger presentă un tablou fórte original. În zi de Paști a plouat. Se duce Mihu desmierdând codrii prin dulcetză a unui cîntec duióse. Măi Codrene, multî creștinii i-ai omorît? Pentru dînsul primăvară este un timp de simțiri ademenitori. Fragedile florî a câmpului fi aduc aminte de tinerețele sale.

B. Atributul posesiv.

§. 15. Atributul exprimat printr'un substantiv în genitiv arată raport posesiv, de aceea se și numesce *atribut posesiv*. Exemple: Tustrei feciorii babeî umblaî în cărăușie (Cr.). Astfel vorbia feciorul împăratului (Isp.). A pērarea patriei este datorie cetățenescă. Căderea frunzelor ne prevestesce

sosirea tómmei. Patima beției este cumplită. Acolo erato cmaî virful Grosșifului (Alex.). — Despre exprimarea genitivului prin acus. cu prepoziția de, a veđi §. preced. și Etim. §. 37. obs. 2. și §. 66.

Notă. Infinitivul ca atribut încă exprimă același raport, cași genitivul. Ex.: Dorul de a-mi revede patria (= dorul revederii) mă omórá. Speranța de a ne reînsănătoșea (= speranța reînsănătoșării) ne dá tãrie.

Precum se vede și din aceste exemple, inf. ca atribut póte avé și el complement sau determ circ. Exemple: Frica de a ajunge în mînilor dușmanului mă neliniștia cumplit. Dorința noastră de a pleca cât mai curînd se împlini. Dibăcia ta de a vina epurî este de mirat.

Deprinderea XXVI. Scóteți din bucata x. tóte subst. determinate prin atribute posesive și le scrieți în 2 colóne: în I. cu forma din carte și în a II. cu cea inversă.

Deprinderea XXVII. Cetiți propozițiile următoare și spuneti, prin ce este exprimat atributul în fie-care din ele:

La munte înalt furtunî mari. Banu-i ochiul dracului. Beția-i ușa tuturor rēutăților. În satul fără căni umbli fără ciomag. Vasul cu doi cirmaci se'nneacă. Socotela desă e frăție alésă. Fapta bună-i ocunună. Omul învęțat are stea în frunte. Omul cu rușine multă pier. Mîntea cóptă mări în nótă. George a ajuns om cu stare. Puținî ómenî sînt multămiți. Poetul Alexandri s'a născut în anul 1821. Păsărică sburătore, unde mergi cu dorul mieu? (Alex.). Faîma îl boteză cu numele de viteaz (Od.). La mórtea părintelui său, bunului Petru Răreș, Ruxanda rămăsese în fragedă vristă sub tutoratul a doi frați mai mari (id.). Prepoziția din este compusă. Acest călător a avut păcatul de a sosi tocmaî la miezul nopții. Ziua de erî am petrecut-o la fratele.

Recapitulațiune.

(§ 10—15.)

Ce numim atribut? La cari întrebări răspunde atributul? De câte feluri este atributul? Exemple. Prin ce se exprimă atributul? Exemple. Cum se concórdă atributul exprimat prin adiectiv, pronume, participiu ori numeral? Exemple. Ce știți despre întrebuintarea pron. pos. său, sa și lui, ei? Exemple. Prin ce se póte înlocui pron. posesiv? Exemple. Ce știți despre atributul exprimat prin participiu? Ce înțeles are participiul perfect? Exemple. Ce înțeles are participiul perfect al unor verbe? Exemple. Dela tóte verbele se póte întrebuinta participiul ca atribut? Exemple. Ce știți despre atributul prepozițional? Exemple. Cu deosebire cu care prepoziție se formeză atributul prepozițional? Exemple. Cu cari prepoziții se mai póte forma atributul prepozițional? Exemple. Ce este aposiția? Cum se concórdă aposiția cu substantivul său? Exemple. Ce semn de interpuncție se aplică la aposiție? Exemple. Când se aplică articolul enclitic? Exemple. Cari substantive nu se articuléză? Exemple. Cum se aplică articolul la substantivele cu atribut exprimat prin adiectiv? Exemple. Cum se aplică articolul la vocativ? Exemple. Numele precedate de prepoziție când se articuléză și când nu? Exemp'e. Cum se aplică articolul la unele adverbiale de timp? Exemple. Când se între-

buinteză articolul adiectival cel, f. cea? Exemple. Ce știți despre întrebuintărea articolului pronominal a l, f. a? Cum se aplică la genitiv cele 4 forme ale articolului pronominal? Exemple. Când se aplică articolul nehotărît? Exemple. Când nu se întrebuinteză articolul? Exemple. Ce știți despre atributul posesiv? Exemple. Prin care cas se înlocuiesc une-orî genitivul? Exemple. Ce știți despre atributul exorimat prin infinitiv? Exemple. Care prepoziție se aplică înaintea infinitivului atributiv? Póte avé înfin. atributiv complement sau determinare circ.? Exemple.

Cap VII.

Complementul.

Complementul este partea secundară a propoziției, care întregesce înțelesul unui verb sau al unui adiectiv. Deosebim complement direct și indirect.

A. Complement direct.

§. 16. Complementul dir. întregesce înțelesul unui verb transitiv, răspunzând la întrebările: pe cine? ce? Ex.: Am vădút pe fratele tĂu. Grădinarul udă florile.

Compl. dir. se exprimă:

1) Printr'un subst. în acus.: Lăudați pe Domnul. Darea trece marea. În vĂțul are și desvĂț.

2) Printr'un nume substantival (adiect., part., pron., numeral) în acus. Ex.: Pe cei mincinoși tot-deauna i-am încunjurat. Copacul înfrunzit pe mulți îi umbresce. Pe al doilea îl trimisei de acasă. Dumnezeu îi iubesc pe cei buni. Pre tine te laudăm. Pe cei lingușitori toți îi desprețuesc. Cele spuse de tine nule pot crede. Îl cunosc.

3) Printr'un verb în infinitiv: Nu scie descurca 2 pae. În vĂț a ceti. Petru doresce a te cunósce.

4) Prin orî-ce altă parte a vorbirii: De o dată a udírăm un of! Bravo! strigară toți. Ai lăsat din construcțiune un când. Unele substantive primesc la acus. pe.

Observare. Complementul dir. arată flința sau lucrul, la care se rapórtă (care suferă) lucrarea exprimată prin verb; de aceea unui gramaticii îl numesc și obiect pasiv. Ex.: Pe omul rĂu îl însemneză Dumnezeu. Lupula mănecat óia. Maria culege florí.

Notă. Unele verbe intransitive încă pot lua lângă sine un compl. dir., a cărui noțiune însă e cuprinsă în verb. Ex.: Am dormit un somn dulce. Și atrăit traiul. Să bem bĂtură nouă.

§. 17. Complementul dir. exprimat prin nume une-orî primesc înaintea sa prepos. pe, anume:

a) Dacă este vorba de persoane cunoscute orî determinate: Cinstesc pe părinții tĂi. Cunosci pe domnul Maioreșcu? Pre tine

toți te laudă. Pe cei buni toți îi iubesc.

b) Înaintea numeralelor și pronomelor posesive, demonstrative, interogative și nehotărîte, dacă se întrebuinteză substantival și se rapórtă la persoane: Pe mulți am să-i popesc și eu (C. Negr.). Pe doi din ei îi cunosc. Ucideți-i pe toți (C. Negr.). Să ne iubim unii pe alții. Pe cine aștepți? Pe aceia nu-i veđi? Nu defaima pe nimenea.

c) Spre a se încunjura confusiunea, arare-orî se aplică pe și înaintea altor nume. De ex.: Școla face pe omul om și altoiul pe pomul pom. Cuiul nou scóte pe cel vechiu.

Notă. În zilele noastre adese-orî se face abus de prepos. pe. Ast-fel adese-orî putem auzi și ceti unele ca acestea: Alungă pe cănele acela. Lupula mâncoat pe miel. Unii gramatici ne dau chiar regula, că acus. român tot-deauna se formeză cu prepos; pe, de ex.: Ai vĂdút pe găină? Scump ai cumpărat pe cuptor? etc.

Atați forme greșite nici decât nu sint românești.

(Va urma.)

Ioan Petranu.

D I V E R S E.

* **Convocarea Congresului sĂrbesc.** Majestatea Sa, Prea gloriosul nostru monarch, printr'un rescript prea înalt, dá voiă să se convóce Congresul bisericeii sĂrbesci, care anul trecut nu s'a putut ține. Resoluțiunea prea înaltă a Majestății Sale publicată în fóia oficială este următórea:

În urma raportului ministrului meu președinte permit, ca Congresul bisericeii naționale greco-răsăritene sĂrbesci să se convóce la Carloveț pe ziua de 11 Iulie n. 1897 (29 Iunie st. v.) și oblig Congresul, ca pe baza art. de lege IX din 1868 să ia în primul rând spre desbatere proiectele referitoare la stabilirea definitivă a organismului bisericeii naționale greco-răsăritene sĂrbesci.

La acest Congres numesc de comisar regesc al meu pe br. Fedor Nicolici consilier intim, membru pe viață al camerei magnaților și împuternicesc pe ministrul meu președinte, ca îndrumarea alăturată aici, să i-o dea lui spre conformare.

Rescriptul, care privesc pe comisarul meu regesc, provădút cu subscrierea mea, îl alătur aici.

Dat în Budapesta, la 20 Maiu 1897. — Francisc Iosif, m. p. — Br. Bánffy m. p.

* **Adausurile cuincuenale la salariile învățătorești.** În urma legii votate de corpurile legiuítóre cu privire la salariile învățătorești, tot din cinci în cinci ani, are să se facă o urcare a salariului fie-cărui învățător cu câte 50 fl. Ministrul a provocat comunele parochiale, ca susținătoare ale școlilor confesionale, să se declare, dacă dau aceste adausuri cuincuenale învățători-

lor? Întemplantându-se ca parochiile să nu pótă da aceste sporiri ale salariului, le va da statul, însă atunci în schimb, își rezervă sieși dreptul de a dispune în anumite privințe și asupra acestor școle. Multe comune s'au declarat pentru primirea asupra lor a noiei sarcini, în altele învățătorii înșiși având bune salarii, și pentru a nu îngreuna pré tare comunele, au renunțat de bunăvoie la adausurile cuincuenale, dară sunt și casuri, unde învățătorii, gândind mai mult la sine, decât la interesul causei comune, au cerut ajutorul guvernului și prin acésta-i pregătesc drumul a se amesteca și mai mult în afacerile școlilor noastre confesionale. — „Foia Pedagogică.“

* *Cununie.* D-l Dr. Elia Dăianu, redactorul-șef al ziarului „Tribuna“ din Sibiu ne anunță, că în 6 Iunie st. n. își celebrează cununia sa cu D-șóra Nettii Totolian în biserica din Miceșei (Kisfaléu) lângă Alba-Iulia. — Felicitările noastre!

* *Mulțămită publică.* Tuturor amicilor și cunoscuților cari și-au exprimat condolențele din incidental trecerei din viață a scumpului nostru defunct. Vasile S. Vesalon student al facultății teologice din Cernăuț în deosebi Eminenței Sale Domnului Metropolit al Bucovinei, carele s'a îndurat prea grațios a-ne oferi grătit cuartirul și întrținerea pe timpul cât am stat în Cernăuț, Magnificenței Lor Aglaia Kossowicz și verisóra pentru deosebita îngrijire și tuturor acelora, cari prin cooperarea D-lor au înălțat tristul act al înmormentării le adncem pe acésta cale mulțămitele noastre. Iteu, 3 Iunie 1897. Intristata familia.

† *Necrolog.* Subscrisul cu inima înfrântă de dore fac cunoscut tuturor rudeniilor, amicilor și cunoscuților — că iubita mea soție Ana Créțian născută Miloș după un morb lung și plin de suferințe, în al 46-lea an al etății, și al 28-lea al căsătoriei sale; în 18/30 Maiu a. c. la 1 órá p. m. și-au dat nobilul său suflet în mânilor Creatorului — fiind împărtășită cu s-tele taine. Remășițele pământesci a-le defunctei s'au depus spre eterna odihnă, Luni în 19/31 Maiu a. c. la 4 óre după ameză-zi, în cimiterul rom. gr. or. din Lipova. în deal. — Fie-i țărina ușóră, și memoria binecuvântată! — Constantin Créțian, ca soț.

* *Catastrofa în Pisa.* Din Pisa se anunță cu data de 29 Maiu: În timpul unei ceremonii religioase la catedrală, o luminare a cădút pe o statuă a Sfintei Fecióre și a dat foc unei draperii. Deși flacările s'au stins repede, totuș s'a produs o panică mare, în urma învălmășeii au fost 7 morți și 17 răniți, dintre cari trei în mod gra'a

* *Un proces al Academiei Române.* În curenđ Academia română va avé un interesant proces în afacerea succesiunii defunctului V. Adamachi din Iași, care, după cum se scie, a lăsat aprópe întréga sa avere Academiei. Étă isvorul acestui proces interesant: Doctorul Asachi, prin avocatul A. Theodoreanu, a cerut declararea absenței dómnei Adamachi, sora defunctului și mama doctorului Asachi. Tribunalul a făcut cuvenita cercetare, la care un profesor secundar și mai multe alte persóne,

au depus, că sciu, că dómna Adamachi a murit de coleră în Rusia. Cu tóte insistențele interesaiilor, tribunalul n'a pronunțat absența, pentru că nu se implinise anul dela începerea cercetării. Academia Română, în urma asigurărilor interesaiilor, că dómna Adamachi nu mai trăesce, a consimțit a numéra doctorului Assachi suma de 15.000 lei, adecă jumătate din legatul, pe care defunctul îl lăsase surorii sale. Întré aceste dómna Adamachi, care trăesce în Caucas, a scris unei familii din Iași, că va veni să-și ia legatul. Academia va fi obligată să-i plătescă acéstă sumă, urmând să reclame dela fiul ei și póte dela martorii, cari au îndus în eróre tribunalul, restituirea celor 15.000 lei.

* *Din compositiile regretatului C. Porumbescu.* Dómna Mărióra L. Raț, n. Porumbescu, din Buzéui (România) face cunoscut iubitorilor de arta musicală, că s'a decis a tipări și eda compositiile regretatului Ciprian G. Porumbescu în edițiuni populare, broșuri de câte 16 pagini, al căror preț pentru abonați să nu trecă peste 75 cr. séu 1 leu 50 bani. Prima ediția cuprinde piesa „Basme Iașane“, vals pentru pian dedicat domnilor Dr. Alaxandru și Zeno Mocsonyi de Foen. Prețul pentru Austro-Ungharia 80 cr.

* *Câți locuitori are Rusia?* După ultimul recenseământ populația Rusiei se ridică la 129 milióne 211.833 locuitori. Suprafața imperiului este de 19.988.735 verste, séu 22.736 milióne de metri pătrați. Populația orașelor mai însemnate este: Petersburg, 1.267.000 locuitori; Moseva, 988.000; Varșovia 615.000; Odesa 400.000.

* *Câte limbi se vorbesc pe pământ.* După ultima statistică, se vorbesc pe pământ 335 limbi, a fară de dialecte, cari sunt nenumarate. Limbile acestea se împart în 12 grupuri, după rasele cărora le aparțin. Papunii posed 2 limbi, Hotentoții 4, Cafrii 25, Negrii 58; în rasa australiană se vorbesc 19 limbi, în cea malesă și polinesă 36; rasa mongolă are 59 limbi; în ținuturile polare arctice se vorbesc 8 limbi diferite, ér la popórele indigene din Africa-de-Nord și de sud se vorbesc 16; în nordul Africei sânt 10 limbi; popórele indigene din India vorbesc de asemenea 10 limbi. Cea mai mare bogăție de limbi se află în familia arică; numărul lor se ridică la 88.

Programa examenelor la școlele confes. gr. or. din comunele aparținătoare protopresbiteratului Arad este următoarea:

1. Arad-Șega ziua de 10 Iunie n. 9 óre a. m. comisar Ios. Moldovanu învăț. în loc.
2. Arad școla superióră 12 Iunie n. 9 óre a. m. comisar Ioan Vancu învăț. Arad-Șega.
3. Arad școla nouă infer. 4/16 Iunie 9 óre a. m. conducător Mihaiu Lucuța paroch în Arad-Gaiu; comisar Ioan Vancu.
4. Arad școla veche inferióră în aceeași zi la 3 óre, conducător și comisar tot aceia.
5. Arad școla inf. de fetițe 5/17 Iunie 8 óre a. m. conducător Gavril Bodea capelan prot. comisar I. Moldovan.
6. Micălaca ambele școli 5/17 Iunie 2 óre p. m. conducător prot. tract. comisar Ioan Vancu.

7. Arad-Gaiu în 7/19 Iunie 9 ore a. m. conducător prot. tract. comisar Ios. Moldovanu.

8. Sobotel în 8/20 Iunie după sft. Liturgie la școala de fetițe, după amăzi la cea de băeți, conducător prot. tract. comisar Ioan Vancu.

9. Cicir 9/21 Iunie 7 ore a. m. ér

10. Mândruloc în aceiași și la 10 ore școala inf. ér la 3 ore p. m. la școala superiőră. Conducător prot. tract. comisar Ioan Vancu.

11. Tornia în 11/23 Iunie la 8 ore a. m. conducător prot. tract. comisar Ios. Moldovanu.

12. Batania 13/25 Iunie 9 ore a. m. conducător prot. tract. comisar Ios. Moldovanu.

13. Pecica 15/27 Iunie a. m. după sft. Liturgie la școala inf. nouă ér după amăzi la școala inf. veche. În ziua următoare 16/28 Iunie 8 ore a. m. la școala internă ér la 3 ore p. m. la școala superiőră. Conducător prot. trac. comisar Ioan Vancu.

14. Nădlac 17/29 Iunie 8 ore a. m. la școala infer. esternă nouă la 10 ore la școala superiőră. La 3 ore p. m. la școala veche.

15. Șeitin 18/30 Iunie la 7 ore a. m. la școala inf. internă și după posibilitate și la cea de fete. unde funcționează Georgiu Bugiganu, la 10 ore la școala de fete. După amăzi la 2—4 la școala sup. de băeți unde funcționează Ioan Romanu; ér dela 4—6 ore școala inf. unde funcționează Georgiu Romanu. La școala inf. unde funcționează Dimitriu Micu. examenul se va ține în 19 Iunie v. dimineața la 7 ore. Comisari atât în Nădlac cât și în Șeitin va fi inv. Iosif. Moldovanu.

16. Semlac 19 Iunie v. 10 ore până seara la ambele școle începând la cea inferiőră. Comisar în-vățătoria Iosif Moldovanu.

17. Cenadul ung. 19 Iunie v. 8 ore a. m. Conducător va fi Traian Vașanu paroch în Arad, comisar Romul Nestor capelan în Cenad.

Descoperiri importante în Ierusalim.

Ierusalimul cetatea cea sântă, la care nu pöte cugeta creștinul evlavios, fără ca inima sa să nu fie pătrunsă de amöre și entusiasm sânt, a atras în timpul din urmă în mod deosebit privirile lumii întregi asupra sa din cauza săpăturilor estinse, cari s'au făcut pe locul cetății vechi prin societatea engleză pentru Palestina (Palestine Exploration Fund). Cu tot dreptul s'au sperat dela lucrările mărețe și îndelungate, cari s'au făcut sub conducerea americanului Dr. Bliss, cele mai frumoșe succese. S'a așteptat mai ales o deslușire definitivă asupra unor întrebări, cari sunt pentru cunoșcerea Ierusalimului vechiu și pentru priceperea corectă a multor locuri din sânta scriptură de mare importanță. Mai ales s'a sperat o rezolvare satisfăcătoare a celei mai importante dintr'aceste întrebări, asupra căreia s'a discutat mult, adecă a întrebării despre situațiunea Sionului biblic cu cetatea veche a Iebusiților și cu primele începături ale cetății lui David. Unii caută acel deal însemnat pe colina cea mai mare vestică, care pörta astăzi, ba chiar

din primii secolii ai erei creștine numele Sion, și pe care se află biserica sântă a Sionului cu sala cinei celei de taină, de care vorbesc adese peregrinii din vechime. Alții deosebesc însă Sionul biblic de cel tradițional, punându'l pe colina ostică mai mică, numit indecomun Ofel. Resultatul săpăturilor a correspuns într'adevăr așteptărilor. Scopul lucrărilor a fost în prima linie, de a afla zidurile vechi ale cetății sante de partea sudică și sudostică. Căci aicea, cătră valea Hinnom eazul Silea și o parte a văii Cedronului lasă zidurile de astăzi o parte mare afară de teritoriul orașului, carele era încunjurată mai nainte cu ziduri. Indată după începutul săpăturilor s'au aflat adânc în pământ sub dărămături rămășițele vechilor ziduri sante. În decursul săpăturilor s'a putut urmări mersul acestora apröpe în lungimea lor întrögă, dela colțul colinei de astăzi a Sionului până la eazul Silea. Într'aceste ziduri vechi, ale căror origine trebuie să se reducă cel puțin la timpul lui Neemia, când a fost reconstruită cetatea, s'au aflat două porți vechi ale orașului, dimpreună cu străđile, cari ducea la dinsele. Cartea lui Neemia amintește într'acesta parte trei porți: pörta văii, pörta gunoiului și pörta isvorului (Neemia 3, 13—15). După tötă probabilitate correspund porțile aflate cestor două din urmă, dintre cari se află pörta gunoiului în apropierea nemijlocită a bisericii Sionului, pe când pörta isvorului se află jos în vale lângă eazul Silea apröpe de isvorul Moriei.

După amintirea porții isvorului vorbesce Neemia (Neemia 3, 15,) despre restaurarea zidului lângă grădina regelui și până la treptele de pogorire din cetatea lui David. Acest loc s'a adus adese ca argument pentru părerea că cetatea lui David și cu dinsa Sionul biblic ar avé să se caute pe colina Ofel; căci treptele la cetatea lui David trebuie să ducă natural dela eazul Silea peste culmea acestei coline, care se rădica apröpe de eaz. Descoperirile mai noaué făcute prin săpăturile amintite au întărit în mod suprinđătoriu această argumentare. După ce s'au început din nou lucrările în tönna trecută a aflat doctorul Bliss apröpe de eazul Silea urme de trepte cu pietre cioplite förte neted; lărgimea acestora e de 7.62 m. Treptele aceste încep la pölele colinei apusene, trec pe valea tropeon și duc în sus la culmea colinei ostice numite Ofel. Cu aceste trepte stă apoi în legătură o stradă veche, care duce, de asemenea cu trepte ca străđile de astăzi ale Ierusalimului, până la pörta veche a templului lui Solomon. Lungimea descoperită până acuma e de 150 m.

Importanța cea mare a acestei descoperiri este evidentă. Căci nu mai pöte fi nici o îndoială și despre aceea, cumcă aceste trepte se află tocmai pe acel loc, unde trebuia să dacă după raportul lui Neemia treptele în sus la cetatea lui David. Se pare deci förte îndreptățită conclusiunea, cumcă s'au descoperit tocmai treptele amintite de Neemia. De aice

ar urma de sine mai departe, cumcă cetatea vechei alui David și Sionul biblic s'au aflat pe colina Ofel și nu pe Sionul tradițional. Există numai o posibilitate de a scăpa de această deducțiune întru câtva, adecă presupunerea, cumcă și pe cealaltă parte a văii aprópe de eazul Silea ducea de asemenea o stradă cu trepte în sus spre colina Sionului tradițional. Deocamdată lipsese ori ce bază reală pentru această presupunere.

Întrebarea despre pozițiunea Sionului biblic lasă cu tótul neatinsă veritabilitatea salei cinei celei de taină pe Sionul tradițional. Acestui sanctuar venerabil îi rămâne și pentru viitoriu rezervată aceeași onóre, care a avut'o dela începutul Creștinismului, ca acel loc, în care a instituit Mântuitorul cina cea de taină, și-a luat rămas bun dela apottolii săi, a apărut apoi după înviere mângâind pre învățaceii săi întristați și s'a revêrsat în fine după înălțarea la ceriu a Mântuitorului Duhul sânt peste apostolii adunați la un loc. Tradițiunea începând dela s. Ieronim mărturiseșce, cumcă tóte aceste s'au întâmplat în sala cinei celei de taină de pe Sionul tradițional.

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc la una școlă inferióră paralelă în comuna Șiria (Világos) pe basa ord. Ven. Cons. gr. or. aradan din 18/30 Ianuarie Nr. 21/897 din lipsa recurenților de nou se escrie concurs public cu termin de alegere pe **20 Iulie (1 August) 1897.**

Emolumintele impreunate cu acest post sunt:

- sa ariu anual în bani 400 fl. v. a.
- cortel liber cu grădină eventual pentru acestea relut anual în bani amesurat referințelor locale.
- 12 orgii lemne pentru foc, din cari 6 orgii pentru învățator și 6 orgii pentru încăldirea școlii;
- Paușal de scripturistica personală 5 fl. érá de spesele conferențiale se va îngriji comitetul parochial separat;

Recurenții trebuie să documinteze cualificațiunea lor cu testimonii legale despre absolvarea cel puțin a IV cl. gimn. reale ori civile și cu absolutoriu preparandial și cu atestat despre cualificațiunea învățătorescă.

În cazul eventual, dacă nu se vor insinua recurenți proveđuți cu cualificațiunile mai sus espuse, excepționalminte se vor admite la alegere și acei recurenți cari vor documinta absolvarea cel puțin alor II cl. gimn. reali ori civile, a preparandiei și vor produce atestat despre cualificațiunea învățătorescă.

Alesul învățator este deobligat a conduce corul vocal al tineretului din loc și al instrua după note, mai departe este deobligat când este septemânar și în cas necesar se împlinescă cântările bis. în strană.

Recurenții sunt invitați că recursele lor bine instruate se le substérá Domnului protopresbiter tractual ca inspector școlar Georgiu Popovici în Șiria (Világos) până în 16/28 Iulie 1897 inclusive.

Recurenții sunt poștiți a-sé înfătoșo în comună la s. bis. într'o duminică ori diuă de serbătore mai înainte de diua alegerii cu 8 zile spre a-și aréta desteritatea în cântare și tipic.

Dat în ședința comitet. paroch. gr. or. rom. din Șiria ținută la 4/16 Maiu 1897.

Stefan Antonescu, m. p. *Vasilie Popovici, m. p.*
președinte. notar.

Vêđut: **GEORGIU POPOVICI** m. p. prot. inspec. școlar.

—□—

Conform ordinațiunei Venerabilului Censistor dato 7/19 Aprilie a. c. Nr. 536/72 B. 1897 pentru deplinirea parochiei de clasa a III-a din Chislaz, protopresbiteratul Oradiei-mari se escrie concurs nou cu termin de alegere pe **29 Iunie (11 Iuliu) 1897.**

Emolumintele sunt: 1) 17 jugere catastrale și 401□ pământ arătoriu afară de pasc prețuit în 250 fl.; 2) 112 măsuru bucate à 1 fl. 25 cr. = 140 fl.; 3) venitele stolaru după calculul mediu a-lor 5 ani din urmă 100 fl.; 4) dreptul de pșunat pentru 6 vite 21 fl.; 5) cortel liber cu trei chilio, supra-edificate și grădină prețuit în 50 fl.; de tot 561 fl.

Sé notéză că după pământul parochial contribuțiunea erarială o va solvi preotul alegând.

Doritorii de a ocupa această parochiă, sunt poștiți a-si substerne recursele proveđuțe cu documintele rececute pentru parochiă de clasa a III-a și adresate comitetului parochial din Chislaz se-le substérná subsemnatului protopop în Oradea-mare până în 26 Iunie (8 Iuliu) a. c. avênd recurenții până la alegere a-se presenta în vre-o Duminică ori sârbătore în sânta biserică din Chislaz, spre a-și aréta desteritatea în cele rituale.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: **TOMA PACALA**, m. p. protopop.

—□—

Pentru deplinirea parochiei vacante de clasa a III-a din **Têrgoviste**, prin această se escrie concurs cu termin de alegere de **30 de zile** dela prima publicare.

Beneficiul: una sesiune de pământ și un jugher de grădină; birul și stola usuată, cari tóte dau un venit minimal de 400 florini.

Recurenții vor avea sé se presente în biserică, spre a-și aréta desteritatea omiletică și rituală și se-și sustérná până la terminul indicat documintele rececute conform Reg. pentu parochii P. On. oficiu protopresbiteral în Belinț. (Belincz.)

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: **IOSIF GRĂDINARIU**, m. p. protop.

LICITAȚIUNE MINUENDĂ.

Pentru edificarea noiei biserici gr. or. rom. din **Mélynádas**, se escrie licitațiune minuendă pe ziua de **2/14 Iunie a. c. la 10 ore dimineța** ținendă în sala școlii locale.

Licitanții au sé depună vadiul de 10% din prețul esclamării de 4000 fl. v. a. înainte de licitațiune.

Pentru prețul aci stipulat întreprinzătoriu are sé predeie comunei bisericicești întregul nou edificiu de biserică, cu pictura templei și mobilierul intern colorat gata comunei bisericicești; numai cărămida, năsipul și trăsurile rececute la aducerea materialului de lipsă le ofere Comuna bisericicească.

Planul și celelalte condițiuni sunt vizibile în cancelaria oficiului parochial local ori când înainte de licitațiune.

Din ședința comitetului parochial din Mély-nádas, dela 27 Aprilie 1897.

Aureliu Gruescu, m. p. *Georgiu Popoviciu, m. p.*
preș. com. par. notariu.